

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU

Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU <i>Avocat. Fost Magistrat Prodecanul Buroului de Ilfov</i>	ALEX. CERBAN <i>Profesor la Facultatea de Drept, București</i>	IOSEF G. COHEN <i>Avocat</i>	GR. CONDURATU <i>Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat</i>	N. JAC CONSTANTINESCU <i>Președinte la Curtea de Apel din București</i>
RÉNÉ DEMOGUE <i>Profesor la Facultatea de Drept din Paris</i>	V. DONGOROZ <i>Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat și Laurent în Drept Paris</i>	CONSTANT IONESCU <i>Avocat, al Statului. Doctor laureat în Drept Paris</i>	ALFRED JUVARA <i>Profesor Universitar Avocat</i>	Dr. ȘT. LADAY <i>Membru în Consiliul Legislativ</i>
C. SIPSOM <i>Profesor la Facultatea de Drept, București</i>	C. STOEANOVICI <i>Dr. în Drept din Paris Avocat</i>	GR. TRANCU-IAȘI <i>Fost Ministru al Muncii Avocat</i>	P. VASILESCU <i>Profesor Universitar Avocat</i>	AL. VELESCU <i>Dr. în drept din Buc Avocat</i>
				I. GR. PERIȚEANU <i>Avocat</i>
				ALBERT WAHL <i>Profesor la Facultatea de Drept din Paris</i>

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LEVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL	
Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
„ Avocați	1000 „
„ Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

In lunile Iulie și August

Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București Strada Artei No. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

Vitorul număr No. 2 al Curierului Judiciar va apare cu data de Duminică 11 Ianuarie 1931.

Tabla de materii pe anul trecut va fi complet gata la 8 Ianuarie 1931 și se va pune în vânzare pe prețul tot de 100 lei exemplarul ca și a celor pe anii trecuți.

Rugăm pe abonații rămași în restanță cu plata abonamentului, să trimită sumele datorate direct la Curierul Judiciar, București, str. Artei 5, notând pe cotorul mandatului poștal „pentru plata abonamentului la...”, de la care vor primi chitanțele convenite de descărcare.

S U M A R

- 1 Ianuarie 1931, de C. G.;
- Inamovibilitatea, de Aurel Safirescu;
- Chestiune de timbru, de Traian R. Scriban;

JURISPRUDENȚE:

— Curtea de Apel București s. IV: *Soc. Com. a Tramvaelor din București cu Maria Păducel*. (Accident cu ocazia muncii. Responsabilitate. Acțiune în daune după dreptul comun. Pensie. Art. 998 C. civil; art. 141 și 148 legea meseriilor), cu o Notă de Trajan Alexandrescu;

— Trib. Ilfov s. I Com.: *D. Polizu și alții cu Soc. an. Subsolul Român*. (Dacă cererea de suspendarea executării unei decizii a adunării generale este subordonată unei acțiuni de fond în nulitate? Dacă posesiunea unor certificate provizorii, de acțiuni, vândute prin Bursă în contul acționarilor restanți, justifică dreptul posesorului de a uza de disp. art. 156 C. com.? Dacă consiliul de ad-ție poate revoca ținerea unei adunări generale convocată? Dacă procesul verbal de constatarea lipsei quorumului necesar la prima adunare generală, este esențial pentru validitatea deciziei luate de a doua adunare generală amânată), cu o Notă de Prof. Găleşescu-Pyk.

1 IANUARIE 1931

Cu acest număr, Curierul Judiciar, intră în al 40-lea an de existență și apariție regulată, cu întreprinderea numai în timpul războiului pentru întregirea neamului. Câte lucruri nu s'au schimbat; câți prieteni și colaboratori distinși s'au stins din viață tocmai atunci când ar fi fost mai utili nouă, societății și familiilor lor!...

Dacă ar fi să judecăm anul care începe azi după cel care a expirat, ar însemna că răul ce s'a abătut asupra noastră nu se mai poate înlătură, că nu se mai pot produce schimbări, că, în sfârșit, speranța a dispărut din firea oamenilor. Fără îndoială însă că, după tragedia războiului: scăparea din toate momentele grele prin care am trecut, nu a rezultat decât din schimbările ce au trebuit să se producă, lăsându-ne speranța în mai bine. Este adevărat că și speranțele s'au dovedit, în cele din urmă, înșelate, așa încât pesimismul s'a săpat adânc în sufletele noastre, dispărând astfel încrederea într'o îndreptare viitoare a lucrurilor. Dar s'ar părea că răul este general, sau mai bine zis internațional, că el este o consecință a marelui sgușturi produse de războiu și, ca atare, țara noastră, care a trebuit să fie târâtă în marele cataclism, nu poate fi sustrasă urmărilor celei mai mari catastrofe abătute asupra lumii.

La prima vedere s'ar părea, în adevăr, că sunt inevitabile și pentru noi toate consecințele grave ale aceluia războiu. Dar țara noastră, o știm cu toții, se deosebește profund de țările occidentale. Pe când la noi bogățiile de tot felul sunt peste trebuințele populației indigene, — populațiune care este mult

mai puțin densă ca în acele țări, — acolo dinpotrivă există așa de mari lipsuri din cauza desimeii populațiunii și a sărăciei solului, încât emigrațiunea se impune. Cine dintre noi n'a auzit pe streini spunând că țări în Europa în cari se mai poate trăi larg și mai liniștit, sunt cele din Orient: Jugoslavia, Bulgaria în frunte cu România.

Și totuși și noi stăm tot așa de rău ca și acolo, bu poate chiar mai rău, căci nu avem organizarea de acolo. Așa încât la începutul noului an trebuie să facem trista constatare, că toate clasele producătoare ale țării noastre sunt complect anemiate. Presa cotidiană ne întârșează zilnic protestări din partea diferitelor categorii sociale contra modului cum ne administrăm, arame legi lăsând pe cetățean la discreția funcționarului venal. O seamă de potenți apucători și nesățioși, apoi o risipă fără precedent în anele Istoriei noastre au contribuit, evident, la marea noastră sărăcire. Va să zică, una din cauzele care ne-a adus în situațiunea ce ne face viața grea n'ar putea fi decât modul cum suntem administrați. Se prea poate. Noi cei mai bătrâni, din generațiunile dinaintea de războiu, n'am auzit să se fi făcut prin presă unui Titu Maiorescu, unui Dumitru Sturdza, unui P. P. Carp și atâtor altora din marea lor pleiadă, imputări ca acelea ce le citim în presa de azi în contra acelor cari ocupă locurile lor. Să nu le credem căci ar fi prea grav. Poate că pasiunea politică este aceea care împinge prea departe lucrul.

Unele dispozițiuni legislative speciale ne ating prea grav și pe noi și nu le-am mai semnală, căci se zice că sunt de ordin general, dar cum numai o singură dată pe an stăm de vorbă cu cititorii noștri despre mersul general al lucrurilor în atingere cu lupta noastră nobilă, ce o ducem de 40 de ani, pentru cultivarea științei dreptului, credem că nu comitem nici un abuz dacă ne permitem să le atragem atențiunea că și noi simțim tot așa de adânc înfipt în existența noastră, ca și alte bresle, parazitismul bugetiv, botezat regie autonomă, prin acele dispozițiuni.

Speranța însă nu ne-a părăsit. Acele schimbări de care aminteam mai sus, se vor produce odată și cu aceasta de bunăseamă că și o reacțiune va avea loc în contra a ceea ce s'a dovedit vătămător. Fără a fi prea optimiști, însă, trebuie să avem încredere și în vitalitatea noastră și în destinul țării, care s'a strecurat în decursul timpului printre cele mai mari oscilațiuni. Iată pentru ce am putea zice că mai mult credem decât sperăm că chiar anul în care intrăm azi va aduce ușurarea ce cu toții o dorim.

* * *

În anul care s'a dus, Societatea noastră a făcut toate storfările, atât pe terenul doctrinei, prin aceea că a continuat a edita însemnate lucrări de drept, deși greutățile financiare au fost considerabile — lucrări ce au fost la vreme semnalate cititorilor și colaboratorilor noștri, — cât și pe acela al jurispru-

dentei prin aceea că nu a cruțat nici un sacrificiu pentru ca cele două reviste ale sale, Curierul Judiciar și Jurisprudența Generală să apară cu regularitate matematică spre a da astfel la timp d-lor magistrați și avocați soluțiunile jurisprudențiale cele mai recente, dar și cele mai alese.

Mulțumirile noastre cele mai călduroase se cuvin deci tuturor cititorilor și colaboratorilor noștri a căror muncă și dragoste de știință unită cu ostenețile și storfările noastre nu numai de zi cu zi, ci chiar de ceas cu ceas, contribuie la desvoltarea științei juridice în țara noastră întregită.

Inovațiunea neobositului și eruditului nostru colaborator, d. consilier dela Curtea de Apel din Iași, Eug. Petiț, de a publică în Curierul Judiciar, Curierul fiecărei luni, s'a dovedit a fi foarte utilă. De când Curierul Judiciar a rămas singura tribună juridică în care, pe lângă inserarea argumentațiunilor juridice reci, obiective, din diversele jurisprudențe, se mai publică și diferite articole cu caracter mai subiectiv, ca să zicem așa, inovațiunea d-lui Petiț formează un nou fel de stimulent. De aceea, îl rugăm să continue și în acest an cu întreținerea lunară a acelei interesante cronici.

* * *

Pe terenul legislațiunii, Curierul Judiciar a continuat opera despre care s'a vorbit și în revista de anul trecut, aceea de a răspândi legile și regulamentele de ordin general, dând acestei răspândiri o cât mai mare intensitate. Nu ne-am așteptat să împlinim un folos așa de real. Biblioteca legilor uzuale adnotate a pătruns în toată țara, fiind continuu cerută de magistrați, avocați, societăți, autorități și diversi particulari din toate unghiurile țării. Dacă am putea conta pe un concurs mai mare din partea autorităților, cum ar merita o societate culturală ca a noastră, am putea să-i aducem și alte îmbunătățiri

* * *

În definitiv, continuăm o muncă care a început acum 40 de ani. Este un record. Dacă răsfoim coloanele colecțiunilor noastre, dăm de nume ilustre în știința dreptului, care ne-au onorat cu colaborarea lor în acest important interval de timp. Idealiști, căci profite materiale se vede că nu s'au realizat în această scurgere îndelungată de vreme, am pus numai suflet care a dat tărie operei noastre și a făcut-o să trăiască aceste patru decenii. În special, întemeetorul ei care chiar la vârsta lui de azi — 67 ani — este tot așa de neobosit ca și la începuturile lui grele, este acela care printr'o muncă fără preget și cu cuvântul lui bun față de toți cari au cerut ospitalitatea coloanelor revistei, a făcut opera să se a firme puternic și să trăiască. Față dar, de un eveniment ca acesta al unei vieți de 40 de ani de apariție regulată, afară de războiu, se cuvine ca el să fie sărbătorit. De aceea am dori ca numărul Curierului Ju-

diciar dela 4 Mai 1931, arăversarea de 40 de ani a primei lui aparițiuni, să fie un număr festiv. In acest scop, adresându-ne tuturor colaboratorilor noștri din trecut și din prezent, îi rugăm ca până la 10 Aprilie 1931 să ne trimeată câte un articol, cum îl va crede fiecare mai potrivit pentru acel număr festiv, care însă să nu depășească cadrul pe cât posibil unei pagini din ziar.

Anunțăm tot deodată că am luat măsuri să întocmim și o tabelă de materii generală a Curierului Judiciar pe acești 40 de ani. Ea va forma un volum destul de mare și va fi un repertoriu foarte util de jurisprudență și doctrină care va înlesni consultarea colecțiilor.

* * *

Acestea zise, nu putem trece sub tăcere un foarte trist eveniment cu care s'a încheiat anul expirat. El ne-a adus pierderea unui om de mare muncă, de mare onestitate și de mare corectitudine, atât în viața privată cât și în cea publică, — acela care a fost Vintilă Brătianu. Scrisoarea văduvei lui către d. prim ministru, privitoare la funeraliile naționale hotărâte de guvern, o arată nu numai ca o tovarășe demnă de un asemenea distins bărbat, dar și ca o vrednică înțelegătoare a vieții și credințelor lui. Gest de măreție antică care a făcut o adâncă impresie în opinia publică. Prin această dispariție s'a marit golul lăsat de atâția bărbați vrednici cari ne-au părăsit după războiu, mai toți foarte de timpuriu.

* * *

Semnalăm deasemenea un alt eveniment, a cărui importanță nu trebuie să ne scape din vedere: Recensământul populației. România era singura țară din Europa, care nu-și îndeplinise această datorie, de mai bine de 18 ani.

Rezultatele obținute prin această numărare, vor da multe deslegări problemelor de ordin social, economic, politic, juridic, cultural, național, etc., cari azi par atât de enigmatice pentru guvernării noastre.

Pentru cărmuitorii noștri, recensământul populației va fi un punct de orientare pentru organizarea metodică și științifică a diverselor activități sociale și profesionale, orientare atât de necesară în pragul noui Domnii ce a început.

De altfel însuși M. S. Regele Carol II, ca prim cetățean al Țării, a ținut să-și îndeplinească personal această datorie, scriind cu mâna sa proprie buletinul de recensământ la Sinaia.

Ca juriști, deprinși de a bază concluziunile noastre pe realitățile faptelor, — înțelegem mai bine, importante foloase ale recensământului ce s'a făcut la sfârșitul anului expirat — pentru înșănătoșirea vieții noastre publice și private.

* * *

„Curierul Judiciar” urează cetitorilor săi un an mai bun ca cel ce a plecat în eternitate.

C. G.

INAMOVIBILITATEA

Ceeace contribuie să ridice autoritatea și prestigiul magistratului — pe lângă calitățile lui intrinseci de zeloș și conștiincios, de cultură și educațiune civică, — este spiritul de independență pe care i-l garantează numai inamovibilitatea.

De aceia principiul inamovibilității a fost înscris în Constituțiune.

Tocmai pentru acest motiv inamovibilitatea nu va fi acordată de cât acelora cari îndeplinesc anumite condițiuni: 1) Să fi trecut cu succes examenul de capacitate, 2) să fi funcționat câțiva ani, în cari să fi dat dovezi că are „aptitudini profesionale” 3) să fi obținut avizul consiliului superior al magistraturei.

La noi, pentru prima dată s'a hotărât în 1890 să se înscrie în lege inamovibilitatea și prin legea propusă de fostul Ministru de justiție Teodor Rosetti, s'a prevăzut în art. 93 principiul inamovibilității, într'o formulă care a rămas aproape neschimbată până astăzi.

Art. 93 al legii din 1890:

„Magistrații inamovibili nu pot pierde funcțiunile lor decât prin demisiune sau ajungere la limita de vârste. Ei nu pot fi transferați nici chiar prin înaintare fără consimțământul lor înscris”.

(De remarcat că la 1890 în art. 96 limita de vârste era de 68 ani la Casație și 65 la Curți și la Tribunale (președinții).

Inamovibilitatea dată la 1890 era restrânsă numai la magistrații superiori: președinții și consilierii Curților de apel, precum și președinților de tribunale. (Art. 90 și 91 din citata lege).

Acela care a adus o totală pretacere adâncă în organizarea judecătorească a fost neuitatul Ministru de justiție Thoma Stelian. A început reforma de jos în sus, dela judecătoriale de ocoale și ne-a dat o bună „justiție la sate”. Admirabila lege pentru judecătoriale de ocoale a fost promulgată la 30 Decembrie 1907, a continuat cu legea de organizare judecătorească (1909 Martie 24) și a terminat cu legea Înaltei Curți de Casație și justiție.

Prin legea judecătoriilor de ocoale s'a introdus inamovibilitatea judecătoriilor de ocoale; (lege promulgată la 30 Decembrie 1907) s'au trimis la sate elemente bune, dintre cei cari trecuseră cu succes examenul de capacitate atunci înființate; li s'a dat o pozițiune juridică excepțională: i-a asimilat în grad cu judecătorii de tribunal, dându-le excepționale grade de înaintare pe loc: președinte pe loc după 6 ani și consilier de Curte după alți 6 ani. Nu trebuie să trecem ușor peste considerațiunea că aceste grade au fost create atunci exclusiv pentru judecătorii de ocol și acest nou și apreciabil avantaj ce se dădea numai judecătorilor de ocoale a adus și a reținut la sate multe elemente bune. Pro-punătorul acelei legi a ținut mult să înalțe presti-

giul și autoritatea judecătorului de ocol, să facă din „D-1 Judecător“ un al 2-lea apostolat ce face a reușit într-o bună măsură. Li s'a dat inamovibilitatea, o răsplată relativ bună, gradele pe loc, pe cari nu le putea obține magistrații dela Tribunale. Tot în acest scop ar fi de dorit ca la înaintările în Trib. ca prim-prezident și consilieri de curte să se aibă în vedere și cererile judecătorilor de ocoale și a cei cari se disting și au un stagiul mai îndelungat să fie înaintați sau trecuți din judecători de ocol cu grad de consilier direct chiar ca consilieri titulari într-o Curte de Apel.

Aceste avantagii au determinat multe elemente bune ca să meargă la sate și să se stabilească pe un timp mai îndelungat, mai ales când avea și local pentru judecătorie și locuință bună conform dispozițiilor legii judecătorilor de ocoale, pentru construcții de localuri proprii cari din nefericire nu s'a executat decât în parte. Dar pe lângă monopolul înaintărilor pe loc, mai aveau în favoarea lor încă o dispozițiune bună, art. 19 din legea jud. ocoale:

„Nimeni nu va mai putea fi numit președinte de Tribunal sau consilier de Curte, dacă nu va fi îndeplinit funcțiunea de judecător de ocol, cel puțin doi ani, bine înțeles respectându-se drepturile câștigate“.

De curând s'au creat grade de înaintare pe loc, la toate instanțele: Tribunale și chiar Curți de apel. Prin aceasta s'a șters avantajul de înaintare pe loc ce se dăduse exclusiv judecătorilor de ocol și mai târziu judecătorilor de instrucție precum și procurorilor șefi de parchete.

Judecătorii rurali și judecătorii de instrucție sunt funcțiuni foarte importante, unde trebuiesc plasate elemente foarte bune; dar aceste funcțiuni sunt evitate de cei mai mulți și pentru aceasta se creiașe un fel de „monopol“ al înaintărilor pe loc nu mai pentru judecătorii rurali, mai ales că pe lângă lipsurile și greutățile ce întâmpină la sate, erau mai rar înaintați ca președinți de tribunal titulari. Că se cuvenea și magistraților dela tribunale înaintare pe loc este adevărat, dar nu mai puțin trebuie să ne gândim ce alt avantajiu în plus dăm judecătorilor rurali?

Dacă vor fi bune gradele și pentru ceilalți magistrați, atunci pentru judecătorii rurali trebuie să dăm mai multe grade și avantagii de ordin material și moral, pentru ca să-i păstrăm acolo pe cei mai buni în slujba lor aridă, ca să-i facem să se resemneze într-o viață mai grea, mai monotona și mai lipsită de avantagiile pe cari ni le procură viața civilizată a orașelor mari (biblioteci, spectacole, distracții, piața zilnică și mai ales școli pentru cei cu copii). Ași propune ca Ministerul să ia măsuri ca în localitățile mai îndepărtate, mai izolate să se construiască localuri proprii pentru oficiul judecătorei și pentru locuințele a doi magistrați; așa mai propune ca pentru judecătorul-șef rural să i se fixeze o

diurnă fixă (cum era înainte 132 lei lunar pentru ambulanță). Aceasta ar fi și echivalentul lipsurilor și desavantajilor celor cari locuiesc la sate; alocațiunea ar fi cu atât mai mare cu cât localitatea ar fi mai depărtată și mai izolată, pe clase 15% și 10%, pentru satele din Basarabia cota cea mai ridicată.

Prin legea din 1909 s'a acordat inamovibilitatea deplină tuturor judecătorilor titulari cari îndeplineau condițiunile de stagiul și capacitate. În 1925 — când s'au modificat mai multe articole din legea de organizare judecătorească, când ministrul justiției de atunci Gh. Gh. Mărzescu a decis înființarea Curții de apel Brașov și reducerea unei secțiuni la Curtea din Tg.-Mureș, — se cerea votarea de Camera deputaților a art. 371 leg. org. judecătorești și cu ocaziunea aceasta s'au făcut discuțiuni interesante în jurul inamovibilității provocate de actualul ministru de justiție, care s'a remarcat atunci ca cel mai fervent și hotărât apărător al principiului inamovibilității. Extrag următoarele pasagii din desbaterele camerei deputaților din 1925:

S'a citit proiectul art. 317 de însuși d-l deputat Gr. Iunian, care a cerut cel dintâi cuvântul:

D-l Gr. N. Iunian: „Domnule Ministru, D-Voastră aveți aici o dispozițiune care suprimă principiul inamovibilității. D-Voastră prevedeți că consilierii și judecătorii de tribunale, constatați a fi supranumerari la curțile și tribunale în funcțiune la data promulgării legii de față, se vor transfera cu avizul Consiliului superior al magistraturii, pentru completarea locurilor ce se vor găsi vacante la alte curți și tribunale.“

În primul rând nu lămuriiți pentru cazul când ați păstra textul, cine va alege pe consilierii cari vor fi transferați: Se va face în ordinea vechimei în numire? După ce norme veți alege dintre consilieri, pe acei supranumerari? Dar și alin. II al art. 317 (care era în cuprinderea urm.: „președinții de curte și tribunale supranumerari se vor transfera sub același titlu și cu respectul tuturor urmând să fie numiți la primele locuri vacante de președinți, la curtea sau tribunale unde au funcționat sau la curte sau Tribunalul unde au fost transferați) conține dispozițiuni împotriva principiului inamovibilității“.

D-l G. G. Mărzescu, Ministrul Justiției... „transferările (dela Tg. Mureș și Oradea la Brașov cu ocaziunea înființării Curții de Apel Brașov) „se vor face cu consimțământul magistratului și cu avizul consiliului superior al magistraturii“.

D-l Gr. N. Iunian: „Să-mi permiteți totuși să rămân în nedumerirea mea... Eu pun ipoteza și vă rog a-mi da un răspuns.“

Presupuneți D-Voastră că toți consilierii unei Curți de Apel, unde există un număr de consilieri supranumerari, refuză să primească transferarea. Ce veți face cu ei? Este firesc ca având locuri vacante să căutați să le completați cu consilierii supranumerari, fără să fie nevoie să prevedeți aceasta, fiindcă dacă consilierul primește să fie transferat, D-Voastră aveți nu numai dreptul, dar și datoria să-l transferați.

Dar când n'ar consimți, ce faceți D-Voastră? Cum combinați dispozițiunea din art. 317 cu principiul inamovibilității? Vă rog să faceți declarațiunea precisă că în acest caz,

CHESTIUNE DE TIMBRU

deși supranumerar președintele sau consilierul de Curte va fi menținut la Curtea respectivă”.

D-l G. G. Mârzescu, Ministrul Justiției: „N'am primit nici o opunere din partea vre'unui consilier dela Tg. Mureș și Oradea de a trece consilier la Brașov”.

D-l Gr. N. Iunian: „Va să zică nu veți transfera nici un magistrat fără consimțământul lui (și din cele ce urmează se vede părerea fostului ministru de justiție și actualului ministru de justiție)”.

D-l G. G. Mârzescu: Ministrul Justiției: „Evident că voui cere și consimțământul magistraților, dar aceasta nu înseamnă că admit teoria D-voastră”.

Inamovibilitatea înseamnă garanția, neatârnrarea judecătorului în exercițiul funcțiunei sale, dar nu înseamnă inamovibilitate obligațiunea de a menține pe magistrat în funcțiune, chiar când instanța se constată inutilă. Înțeleg să mă întrebăți ce situație are magistratul după desființarea instanței; dar nu pot să concep cum ași putea fi împiedecat din cauza inamovibilității, să realizez o reformă necesară Țării? Când se recunoaște dreptul puterii legiuitoare de a suspenda inamovibilitatea pe cale de lege ordinară, o asemenea chestiune nu se poate pune...

De ceace trebuie să vă preocupați este să nu suspendăm inamovibilitatea în scopuri subiective sau în vederea unor anumite judecăți”.

D-l Gr. N. Iunian: „Domnule Ministru, dacă am cerut cuvântul nu este pentru a stărui în ceace privește lămuririle textului; pentru că cel puțin pentru aplicarea textului legii de față, lămuririle date de D-Voastră sunt mulțumitoare.

Am cerut totuși cuvântul ea să protestez contra concepțiunei pe care dv. de pe acea bancă o afirmați.

Domnule Ministru, probabil că D-Voastră uitați că inamovibilitatea este asigurată de un text al Constituției”.

D-l G. G. Mârzescu: „In condițiunile stabilite de legea de organizare”.

D-l Gr. N. Iunian: „Dar legea de organizare nu vă dă dreptul acesta. Vă înșelați D-Voastră dacă credeți că puteți ori când să anihilați principiul inamovibilității... Acesta este un drept pe care D-Voastră nu-l aveți și împotriva unei asemenea declarațiuni să-mi dați voe să protestez. Nu știu cari sunt intențiunile D-Voastră pentru viitor dar sper că nu le veți realiza în formula D-Voastră de acum”.

Wladimir Athanasovici, raportorul: „Se poate suprima un tribunal sau împușină N-rul judecătorilor, când interesul justiției ar cere-o cu condițiunea ca să li se dea judecătorilor locuri echivalente cu acelea cari au fost suprimate”.

D-l Gr. N. Iunian: „Nu se poate împușină numărul judecătorilor pentru că în chipul acesta se suprimă inamovibilitatea, D-Voastră cari faceți apel la autori Vă rog să-i consultați încă odată și veți vedea că vă înșelați”.

Eduard Mirto: „Eu vă recomand un autor al Dvs.: Thoma Stelian în legea de org. judec. are o dispozițiune că magistrații nu-și pierd funcțiunea decât în anumite cazuri: Examinând aceste cazuri, veți constata că a suprimat posibilitatea desființării unui post, pentru că s'ar suprima inamovibilitatea”.

Modul energic și competență cu care, la 1925 actualul ministru de justiție Grigorie N. Iunian a definit și a apărât principiul inamovibilității, constituie un imbold și o cheazășie, pentru magistrați ca să-și facă datoria în toată conștiința și ne dă cele mai bune speranțe cu ocaziunea reformei legii de organizare judecătorească ce s'a anunțat prin meșagiu.

AUREL SAFIRESCU
Consilier Curtea Apel Brașov

Art. 14 din L. T. zice că contractele de locație trebuie prezentate la viză administrației financiare în termen de 30 zile de la data lor, chiar dacă sunt semnate numai de o parte.

Contractul fiind prezentat la viză peste acest termen zice acelaș text, chiar bine timbrat, se va considera insuficient timbrat.

La secția III a tribunalului Iași mi s'a prezentat pentru autentificare un contract de locație suficient timbrat. S'a pus de alții chestiunea dacă pot autentifica actul odată ce n'a fost prezentat întâi la viză și, întrucât, așa ceva n'am mai auzit nici odată, m'am pus să studiez legea.

Care să fie senzul legii?

Dacă admit de bune cele ce mi s'au spus, ar însemna să se dea un vot de blam magistratului, care întru cât privește locația, nu poate verifica el singur timbrul, ci trebuie să trimită actul la administrația financiară să-l vizeze, după care părțile să se prezinte pentru autentificare.

Așa a voit oare legiuitorul?

Oare legea a edictat o insultă la adresa magistratului incapabil să verifice timbrul?

Nu, legiuitorul nici nu s'a gândit la așa ceva, el are toată încrederea în capacitatea magistratului și nici n'a visat ca actele privind locația să fie prezentate la ghișeu administrației financiare pentru vizare, anterior autentificării.

Dar, care e senzul legii?

Iată-l:

Legea timbrului în art. 14 privește contractele de locație sub *semnătura privată*, cărora trebuie să li se dea dată certă, prin viză, în termen de 30 zile de la unirea consimțimentelor.

Nimeni, din cei care prezintă contracte de locație la viză pentru dată certă, nu se mai prezintă și la autentificare căci ar fi ceva absolut inutil.

S'a constatat din practică că nu se prea fac între părți contracte de locație, sau, dacă se fac, sunt insuficient timbrate și atunci, legiuitorul, spre a evita fraudă fiscală cu timbrul, a impus părților vizarea în termen de 30 zile, sub sancțiunea considerării actului ca netimbrat.

Legea nu spune că nu poți autentifica până nu vizezi, iar rațiunea prezentării la viză nu este alta de cât evitarea micșorării veniturilor statului prin evaziune fiscală.

Uzul e că foarte multe contracte se prezintă numai la viză pentru dată certă și pentru că sunt și proprietari și chiriași în număr imens de mare care se sustrag de la asta, legea a impus norme în vederea obținerii veniturilor necesare statului.

Nu e nici un motiv, nici o rațiune, ca verificarea timbrului s'o facă 2 autorități, fiscul, justiția, când e vorba de locație! — Una să pue viza, alta autentificarea. — Legiuitorul n'a prevăzut inutilității, căci autoritățile judiciare fac suficient verificarea timbrului sub sancțiunea amenzilor.

Dacă ne mărginim să citim textele, atunci putem greși, dacă însă ne căznim să le interpretăm și sa le punem în lumina rațiunii, atunci dăm adevărata soluțiune voită de legiuitor.

Iași, 1 Noembrie 1930.

TRAIAN R. SCRIBAN

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, SECȚIA IV.

Audiența dela 22 Septembrie 1930

Președinția D-lui PANDELE TEODORESCU, Consilier
Societatea comunală a Tramvaelor București cu Maria Păducel
Decizia penală No. 586

Accident de muncă. Accident cu ocazia muncii. Răspundabilitate. Acțiune în daune după dreptul comun. Pensie. Art. 998 cod. civil, art. 141 și 148 din Legea pentru organizarea Meseriilor.

1. — *Legea meseriilor din 1912, derogând în materie de accidente de muncă dela principiul de drept comun al responsabilității subiective bazat pe ideea de culpă, a considerat accidentul de muncă ca un risc al profesiunii, și adoptând principiul responsabilității obiective, bazat pe riscul profesional, a prevăzut — organizând un sistem de asigurare a lucrătorilor contra accidentelor — că lucrătorul rănit sau urmașii lucrătorului mort dintr'un accident de muncă, au dreptul să reclame dela Asociația Patronală — Casa de asigurare înființată în acest scop — ajutoarele bănești sau pensiile fixate de lege, și că în asemenea cazuri este interzisă o acțiune în daune după dreptul comun.*

2. — *Legea însă din 1912 care prevedea, că intrând în câmpul de aplicațiune al ei numai răniurile și decesele întâmplare prin accidente de muncă, fiind găsită insuficientă, a fost complectată prin modificarea din 1913, în sensul plin de înțeles, că sub efectul ei cad și răniurile și decesele survenite din accidente întâmplare cu ocazia muncii.*

3. — *Aceasta înseamnă că suszisa lege trebuie să-și găsească aplicațiune și în cazul când accidentul își are cauza în chiar lucrul efectuat de victimă, acesta fiind cazul accidentului de muncă propriu zis, cum și în cazul când accidentul, fără să-și găsească cauza în chiar lucrul, se întâmplă în timpul și la locul unde lucrătorul efectuează lucrul, acesta fiind cazul accidentului întâmplat cu ocazia muncii.*

C u r t e a,

Asupra apelului făcut de Societatea Comunală a Tramvaelor București în contra sentinței penale no. 2730 din 5 Decembrie 1926, a Tribunalului Ilfov, secția III c. c.

Având în vedere actele din dosarul cauzei, concluziunile Ministerului public precum și susținerile părților.

Având în vedere că din toate acestea se constată în fapt că Nicolae Argintaru, aflat în serviciul apelantei ca manipulant de tramvai electric, în ziua de 29 Mai 1925, când conducea pe linia no. 14 un vagon de tramvai, din imprudență, a călcat — omorându-l — pe lucrătorul Ion Niță Păducel, care — de asemenea în serviciul apelantei — lucra, în momentul accidentului, la reparațiunea pavajului dintre linii; că, pentru acest fapt, calificat în drept delictul prevăzut și pedepsit de art. 248 cod. penal, Tribunalul contradictor cu Maria N. Păducel, mama victimei constituită parte civilă, și cu apelanta, chemată în instanță ca răspunzătoare civilmente de fapta inculpatului, a condamnat pe inculpat la un an închisoare corecțională și a obligat pe apelantă, în baza art. 998 și următoarele din codul civil, să plătească Mariei N. Păducel, în mod solidar cu inculpatul, suma de 50.000 lei, cu titlu de despăgubiri civile.

Având în vedere că Tribunalul, pentru a ajunge la acordarea de despăgubiri civile pe baza art. 998 și următoarele din codul civil, motivează — dată fiind obiecțiunea apelantei cum că moartea lui Ion Păducel e datorită unui accident de muncă care, potrivit legii meseriilor, conferă urmașilor victimei, numai un drept de pensie, — că în spe-

ță, nu e vorba de un accident de muncă în sensul legii meseriilor, deoarece accidentul care a pricinuit moartea victimei nu a avut cauza în activitatea profesională a acesteia sau în vreun fapt în legătură cu această activitate, ci într'un fapt strein și anume în imprudența manipulantului care conducea vagonul.

Având în vedere că Societatea Comunală a Tramvaelor, repetând prin apelul de față obiecțiunea dela prima instanță, se raportă la dispozițiunile art. 141 și 148 din legea de organizarea meseriilor și lămurește că în cauză e vorba de un accident întâmplat cu ocazia muncii, care, potrivit textelor de lege invocate, face de asemenea inadmisibilă o acțiune în despăgubire, după dreptul comun, din partea urmașilor victimei.

Având în vedere că legea de organizarea meseriilor prin articolele citate, derogând în materie de accidente de muncă dela principiul de drept comun al responsabilității subiective, bazat pe ideea de culpă, a considerat accidentul de muncă ca un risc al profesiunii și adoptând principiul responsabilității obiective bazat pe riscul profesional, a prevăzut — organizând un sistem de asigurarea lucrătorilor contra accidentelor — că lucrătorul rănit sau urmașii lucrătorului mort dintr'un accident de muncă, au dreptul să reclame dela Asociația Patronală — Casa de asigurare înființată în acest scop — ajutoarele bănești sau pensiile fixate de lege, mai adăogând, spre a înlătura orice nelămurire și a face inutilă cercetarea cauzei accidentului în culpa patronului ori în greșeala lucrătorului, că art. 998 și următoarele din codul civil, nu sunt aplicabile în cazul unor asemenea accidente.

Că însă, de unde legiuitorul, în anul 1912, la punerea în aplicare pentru întâia oară a legii, a prevăzut, că intrând în câmpul de aplicațiune al legii, numai răniurile și decesele întâmplare prin accidente de muncă, același legiuitor, în anul 1913, completând legea din 1912, găsită insuficientă, a pus sub efectul legii și răniurile și decesele survenite din accidente întâmplare cu ocazia muncii.

Că aceasta înseamnă că legea în chestiune trebuie să-și găsească aplicațiune, și în cazul când accidentul își are cauza în chiar lucrul efectuat de victimă, acesta fiind cazul accidentului de muncă propriu zis, cum și în cazul când accidentul se întâmplă în timpul și la locul unde lucrătorul căzut victimă efectuează lucrul, acesta fiind cazul accidentului întâmplat cu ocazia muncii.

Că a zice — cum a zis Tribunalul — că accidentul, ca să cadă sub aplicațiunea legii meseriilor, trebuie să aibă cauza numai deocă în activitatea profesională a lucrătorului sau într'un fapt în legătură cu această activitate, înseamnă a exclude din sfera de aplicațiune a legii accidentele întâmplare cu ocazia muncii, pe cari legiuitorul, prin modificarea plină de înțeles din 1913, a vroit totuși să le cuprindă în lege.

Că în tot cazul, chiar dacă s'ar spune că și la accidentele întâmplare cu ocazia muncii, cauza accidentului trebuie să aibă legătură cu lucrul efectuat de victimă, această legătură însă nu trebuie înțeleasă în mod strict, ci în sensul mai larg și anume, ca accidentul să apară ca o consecință directă a riscului creat de utilajul în mijlocul căruia lucrătorul, fatal, prin cerințele lucrului, e pus să se miște, dat fiindcă obligațiunea patronului de a veghea la siguranța personalului aflat în serviciul său, nu încetează de cât acolo unde și autoritatea sa ia sfârșit.

Având în vedere că dacă se examinează, la lumina acestor principii, accidentul din care lucrătorul Ion Păducel și-a găsit moartea, faptul că acesta a fost călcat și omorât din imprudența unui manipulant de pe unul din vagoanele de tramvai ale apelantei, în timpul când lucra — sub ordinele apelantei — la repararea pavajului dintre liniile pe unde tramvaiul, care l'a călcat, circulă, constituie un accident întâmplat cu ocazia muncii, fiindcă dacă pen-

tru această calificare nu e suficientă împrejurarea că accidentul s'a întâmplat în timpul și la locul unde victima lucra, în tot cazul accidentul în chestiune e o consecință directă a riscului creat victimei prin faptul lucrului ce-l execută, între liniile pe unde tramvazele patronului, sub ordinele căruia lucra, trebuiau să circule.

Că, în atare situațiune, date fiind dispozițiunile legii meseriilor explicate mai sus, Maria N. Păducel, mama victimei, nu poate să aibă în contra apelantăei, acțiune în despăgubire după deptul comun, ci numai dreptul de pensiune prevăzut de suszisa lege, și, în acest caz, sentința Tribunalului prin care o semenea acțiune a fost totuși admisă, cată să fie reformată, iar acțiunea trebuie să fie respinsă.

Pentru toate aceste motive redactate de d-l Consilier Coman Negoescu, Curtea admite apelul.

(ss) P. Teodorescu, C. Pantelimon, C. Negoescu.

NOTA. — Legea meseriilor a consacrat, după cum constată Curtea de Apel, principiul responsabilității obiective, decurgând din noțiunea *riscului profesional*, adică răspunderea prevăzută de art. 1.000 c. civ., inerentă calității de patron sau stăpân, în temeiul căreia patronul este răspunzător de toate accidentele de muncă la care sunt expuși salariații din întreprinderea aflată sub conducerea sa.

Răspunderea statornicită în sarcina patronului are o bază comună cu obligațiunile de prudență ce-i incumbă de a se gândi și lua măsuri pentru amortizarea, distrugerea și uzura materialului tehnic necesar întreprinderii. (Vezi, nota din *Dalloz Périodique*, 1903, I, p. 105; Henri Capitant și Paul Cuhe, *Cours de législation industrielle*, p. 311—312).

Teoria responsabilității obiective este una dintre frumoasele și marile cuceriri ale Dreptului social modern.

Intemeiată mai întâi pe postulatul juridic al responsabilității contractuale, ce rezultă în sarcina patronului din contractul de locațiune de servicii, postulat susținut de Sainctelette și Sauzet, responsabilitatea obiectivă a fost recunoscută și așezată, în urmă definitiv, de Josserand și Saleilles, pe conceputul răspunderii stăpânului pentru lucrurile ce are sub paza sa.

Această elaborare doctrinală asupra bazei juridice a responsabilității patronului nu a fost, însă, împărtășită de Casația franceză, care și-a conservat intact tradiționalul său punct de vedere, în sensul că responsabilitatea patronală este întemeiată pe ideea unei prezumțiuni legale de culpă, derivând din art. 1.000 al. I, cod. civil. (Cas. fr. 25 Martie 1908, Sirey 1909, I, p. 17).

Pentru înlesnirea cititorilor noștri, facem următoarele trimiteri jurisprudențiale în legătură cu materia accidentelor de muncă, în speranța că indicațiunile acestea vor ușura orientarea și găsirea speței ce-i interesează: Cas. Sec. unite, n. 6 din 1900, *Buletin* pe 1900, p. 623; *Cod civil adnotat* de Hamangiu și Georgean, art. 998, n. 83; Trib. Brăila I, *Dreptul* n. 65 din 1908 p. 534, Hamangiu și

Georgean, op. cit. art. 998, n. 109; Trib. Roman, *Dreptul* n. 72 din 1913, Hamangiu și Georgean, op. cit. art. 998, n. 128; Trib. Tecuciu, *Dreptul* n. 73 din 1913; Trib. Buzău 11 Mai 1922, *Curierul Judiciar*, n. 9 din 1925; C. Apel Iași I, 22 Sept. 1921, *Pandectele Române* 1922, II, p. 240; Trib. Annecy, 9 Martie 1919, *Pandectele Române*, 1922, III, p. 144; Trib. Buzău, I, n. 115 din 11 Mai 1922, *Jurisprudența Generală* pe 1925, p. 258, n. 496; Trib. Bacău II, n. 286 din 22 Noembrie 1922, *Jurisprudența Generală* pe 1923, p. 579, n. 1333; C. Apel Buc. III, 1 Iunie 1927, *Pandectele Române* 1927, II, p. 203; Cas. I, 9 Octombrie 1913, *Buletin* pe 913 p. 1742, Hamangiu și Georgean, *Cod civil adnotat*, art. 998, n. 126; Hamangiu și Georgean, op. cit. art. 998, n. 151, 158, 164, 185; art. 999, n. 7 și 9; art. 1000, n. 75, 97, bis, 103.

Asociațiunea patronală este obligată să plătească lucrătorului care a fost victima unui accident sau urmașilor săi, în caz de deces, o indemnitate *à forfait*, prevăzută de art. 117, 142, 145 din legea meseriilor al cărei cuantum variază după cum este vorba de o incapacitate de lucru sau de deces.

Acest cuantum al indemnității fixat de lege nu reprezintă justa și întreaga reparațiune a consecințelor accidentului, de oarece legiuitorul stabilind această prezumțiune legală de culpă a patronului, prezumțiune care, în multe cazuri, poate fi contrarie evidentei materiale a faptelor, a înțeles, pentru motive de echitate și de repartiție a riscurilor, să pună o parte din aceste riscuri și în sarcina salariatului sau urmașilor săi. (*Dalloz, Répertoire Pratique de Législation, Doctrine et jurisprudence*, vol. I, v. *Accident du Travail*, n. 8).

În ceea ce privește noțiunea juridică a accidentului, doctrina este de acord să recunoască că prin accident, în sensul art. 141 din legea meseriilor, trebuie să se înțeleagă orice atingere fizică adusă corpului omenesc prin acțiunea neașteptată și violentă a unei forțe exterioare, fie că ar fi vorba de o leziune organică aparentă sau neaparentă, internă sau externă, profundă sau superficială.

Pentru precizarea și diferențierea noțiunilor ce interesează materia accidentelor de muncă se face o distincțiune între accident și boală, înțelegându-se prin accident o leziune produsă, în sensul de mai sus de o cauză exterioară ce se manifestă în mod violent și neașteptat, iar prin boală o stare organică generală lentă și continuă, rezultând dintr'o cauză exterioară, lentă și continuă. (*Sachet, Traité théorique et pratique de la législation sur les accidents du travail*, I, n. 256, 257, 263; Serre, *Des accidents du travail, Commentaire des lois des 9 Avril 1898, 30 juin 1899, 22 Mars 1902 și 31 Mars 1905*, p. 22; H. Capitant et Cuhe, op. cit. p. 325; Loubat, *Modifications apportées à la législation sur les accidents du travail*; Cabouat, *Traité des accidents du*

travail, I, n. 130; Dalloz, *Répertoire pratique de législation, Doctrine et Jurisprudence*, v. *Accident du travail*, n. 67; Cas. fr. 13 Februarie 1930, *Recueil des Sommaires*, n. 8—10 din 1930, p. 725, n. 3322).

Nebunia care rezultă dintr'o emoțiune puternică, încercată de muncitor, poate fi socotită ca un accident de muncă. (Sachet, op. cit. I, n. 266; Cabouat, op. cit., I, n. 130).

Jurisprudența franceză atribue caracterul de accident de muncă oricărei leziuni produse cu prilejul muncii lucrătorului, indiferent dacă evenimentul care a produs accidentul a fost fortuit și neprăznut sau dacă el este provenit din desfășurarea normală a activității lucrătorului. (Cas. fr. civ. 22 Dec. 1909, *Dall P.* 1910, I, p. 312; Cas. fr. civ. 21 Februarie 1912, *Dall P.* 1913, I, p. 17; Cas. fr. civ. 4 Aug. 1914, *Dall P.* 1917, I, p. 1).

Pentru admisibilitatea unei acțiuni în daune întemeiată pe principiul contractului de muncă și a accidentelor ce decurg din munca prestată de salariat se cere, conform art. 141 al. I din legea meseriilor, ca accidentul să fi rezultat prin faptul prestațiunii muncii în vederea căreia a fost angajat lucrătorul accidentat.

Acest accident, evident se poate produce și cu ocaziunea acestei munci.

Cu aceste cuvinte, accidentul poate rezulta fie direct din faptul muncii, fie dintr'o împrejurare în legătură cu condițiunile în care salariatul își execută munca. Constitue un accident produs, în mod direct, prin faptul muncii orice leziune organică determinată de chiar activitatea desfășurată de lucrător, cum ar fi, de exemplu, leziunea ce și-ar face un tâmplar cu un ciocan sau cu un ferestrușu. În asemeni împrejurări, accidentul are drept cauză imediată și directă chiar munca obicinuită a lucrătorului. (Cabouat, op. cit. I, n. 149; Serre op. cit. I, n. 24; Cas. fr. civ. 26 Iulie 1905, *Dall P.* 1907, I, p. 295).

În altă ordine de idei, constitue un accident produs cu ocaziunea muncii orice leziune ce nu a fost determinată, în mod direct, chiar de munca efectuată obicinuit de lucrător, ci de o împrejurare sau de vre-un act oare care conex cu această muncă și necesar, într-o măsură mai mică sau mai mare, pentru aducerea ei la îndeplinire. (Cabouat, op. cit. I, n. 150; H. Capitant et Cuhe, op. cit. p. 331; Aubry et Rau, *Cours de Droit civil Français*, ed. 5-a vol. I, 372, bis, p. 479-480; C. Apel Rouen, 22 Febr. 1900, *Dall P.* 1900, II, p. 181; C. Apel Dijon, 11 Martie 1903, *Dall P.* 1904, II, p. 292; Cas. fr. req. 25 Ian. 1911, *Dall P.* 1912, I, p. 100; C. Apel Rouen, 4 April 1912, *Dall P.* 1913, II, p. 31; Cas. fr. civ. 20 April 1912, *Dall P.* 1913, 5, p. 64; Trib. civil Lyon, 24 Nov. 1923 și 17 Ian. 1924, *Dalloz Hebdomadaire*, 1924, p. 138; Cas. fr. crim. 19 Febr. 1925 *Dalloz Hebd.* 1925, p. 200).

Urmează a fi socotită ca un accident de muncă leziunea sau incapacitatea cauzată lucrătorului pe locul unde își exercită munca sau în timpul destinat pentru îndeplinirea ei. (Sachet, op. cit. I, n. 307; Cas. fr. civ. 2 Martie 1903, *Dall P.* 1903, I, p. 273; Cas. fr. civ. 8 Iulie 1903, *Dall P.* 1903, I, p. 510; Cas. fr. civ. 26 Iulie 1905, *Dall P.* 1907, I, p. 295; Cas. fr. civ. 1 Aug. 1906, *Dall P.* 1908, I, p. 218-221; Cas. fr. civ. 17 Iulie 1907, *Dall P.* 1908, I, p. 218—221; (Cas. fr. req. 20 Febr. 1907, *Dall P.* 1907, I, p. 257 cu nota d-lui Dupuich; Sachet, *Traité théorique et pratique de la législation sur les accident du travail*, ed. 5-a, vol. I, n. 116).

Pronunță o hotărâre casabilă pentru nemotivare și omisiune esențială instanța de fond când constatând că accidentul este în legătură cu munca lucrătorului nu stabilește, în același timp, că el s'a produs în afară de locul unde munca era predată în mod obișnuit sau în afară de dependențele aceluia loc. (Cas. fr. civ. 8 Iulie 1903, *Dall P.* 1903, I, p. 501; Cas. fr. civ.; Loubat, op. cit. n. 46 — 49; Serre, op. cit. p. 30).

Leziunea sau incapacitatea suferită, de lucrător primește calificarea de accident de muncă chiar dacă, ca în speță a fost cauzată de un tertiu, caz în care victima accidentului are la dispozițiunea sa, pe lângă acțiunea contra patronului, și o acțiune în daune după dreptul comun contra autorului accidentului. Această acțiune de drept comun exonerază pe patron de obligațiunea de desdăunare dacă reclamantul a obținut o desdăunare mai mare de cât cota datorată de patron lucrătorului accidentat; dacă desdăunarea obținută de lucrător este sub această cotă, patronul rămâne obligat până la concurența cotei legale. (Cas. fr. civ. 1 Aug. 1906, *Dall P.* 1908, I, p. 218—221; C. Apel Nimes, 10 Aug. 1900, *Dall P.* 1901, II, p. 130; Cas. fr. civ. 4 Dec. 1928 și 27 Febr. 1929, *Dall P.* 1930, I, p. 47).

În speța rezolvată de Curtea de Apel București accidentul a fost determinat de imprudența manipulantului unui vagon al Societății Tramvaelor, în serviciul căreia lucra și victima la repararea pavajului dintre linii.

În situațiuni similare, jurisprudența franceză s'a pronunțat în sensul că accidentele provocate prin stângăcia sau imprudența celorlalți lucrători ai întreprinderii atrag în principiu responsabilitatea patronului, dacă ele s'au produs în cursul muncii și în împrejurările de fapt ce obligau, pe victimă să vină în contact cu ceilalți lucrători ai întreprinderii. (C. Apel Paris, 14 Nov. 1902, *Dall P.* 1903, II, p. 103; C. Apel Duai, 7 August 1900, *Dall P.* 1901, II, p. 85; Trib. civ. Etienne, 29 Oct. 1900, *Dall P.* 1901, II, p. 85; C. Apel Paris, 24 Iunie 1903, *Dall P.* 1905, II, p. 477; Cas. fr. civ. 23 April. 1902, *Dall P.* 1902, I, p. 273).

Impărtașim fără nici-o rezervă soluțiunea Curței

și nu putem trece cu vederea admirabila motivare a deciziei, datorită d-lui consilier Coman Negoiescu, unul dintre magistrații a cărui ascensiune în carieră este întemeiată exclusiv pe o strălucită reputațiune asupra căreia nu s'a proiectat nici o umbră și care nu a provocat nici-o bănuială, nici-o șoaptă și nici-o critică...

Avem de făcut numai o singură obiecțiune. Noi credem că interpretarea dată de Curte, în sensul că sfera de aplicațiune a legii cuprinde atât accidentele propriu zise de muncă cât și accidentele survenite *cu ocazia* muncii, trebuie sprijinită chiar pe textul art. 141 și 148 al legii pentru organizarea meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești din 27 Ianuarie 1912, iar nu pe textele modificate prin legea din 28 Aprilie 1913.

Prin această din urmă lege au fost modificate art. 97, 98, 99, 100, 101, 102, 117, 119, 121, 145, 153, 193 și 233 din legea meseriilor.

Examinând textul acestei legi modificatoare, publicată în Monitorul Oficial n. 21 din 28 Aprilie 1913, nu vedem nici-o dispozițiune care ar clarifica noțiunea juridică a „accidentului de muncă” în sensul că urmează să se înglobeze în această categorie și accidentele survenite *cu ocaziunea* muncii.

De altfel, nici nu era nevoie de o asemenea clarificare. Art. 141 și 148 din legea meseriilor, analizate în raport cu scopul urmărit de legiuitor precum și în raport cu împrejurările în cari are loc prestațiunea muncii lucrătorului, impun această interpretare extensivă în sensul că intră în categoria accidentelor de muncă și leziunile ori incapacitățile provocate *cu ocaziunea* muncii.

Ori de câte ori condițiunile în care se execută munca lucrătorului pot atrage sau determina un accident, este logic să conchidem că ne găsim în fața unui accident de muncă, potrivit principiului că responsabilitatea întemeiată pe ideea de risc se impune în mod ineluctabil, șefilor de întreprinderi în materia accidentelor de muncă, (Julien Bonnetcase, *Supplément au Traité théorique et Pratique de droit civil de Baudry-Lacantinerie*, vol. II n. 518, p. 336).

În această privință, Casația franceză a găsit o foarte fericită formulă, spre a explica aplicațiunea legii la accidentele survenite cu ocaziunea muncii, hotărând că, „orice accident întâmplat în timpul și la locul und se exercită munca trebuie socotit ca un accident produs cu ocaziunea muncii. (Cas. fr. civ. 23 Aprilie 1902; Cas. fr. civ. 24 Ianuarie 1912, citate în H. Capitant și Cuche op. cit. p. 332, nota 1).

Jurisprudența noastră este tot în sensul hotărât de Curtea de Apel București, înțelegându-se că intră în cadrul accidentelor de muncă și cele cauzate cu ocazia muncii. (A se vedea numeroasele trimiteri din *Codul civil* adnotat de Hamangiu și Georgean, art. 998, n. 156).

Curtea noastră de Casație s'a oprit la aceeași so-

luțiune. (Cas. I, n. 519 din 1914, *Jurisprudența Română* pe 1915, p. 10).

Socotim deciziunea de față ca pe una din cele mai fericite manifestațiuni jurisprudențiale în cadrul atât de important și actual al Dreptului social.

TRAIAN ALEXANDRESCU

Pro-Decanul Baroului de Ilfov

TRIBUNALUL ILFOV SECȚIA I COMERCIALĂ

Audiența dela 30 Iulie 1930

Ordonanța No. 19718

1. Societăți anonime. Cerere de suspendarea executării unei deciziuni a adunării generale. Dacă este subordonată preexistenței unei acțiuni de fond în nulitate. Soluțiune negativă.

2. Acțiuni. Certificate provizorii. Părți sociale. Vânzarea unor certificate provizorii prin bursă în contul acționarilor restanți. Dacă posesiunea unor asemenea certificate justifică dreptul posesorului de a uză de procedura instituită de art. 165 c. com. Soluțiune afirmativă.

3. Dacă consiliul de administrație poate revoca ținearea unei adunări generale convocată.

4. Dacă procesul-verbal de constatarea lipsei quorumului necesar la prima adunare generală, este esențial pentru validitatea deciziunii luate de a doua adunare generală amânată.

1. *Procedura de suspendarea executării deciziunilor nelegale luate de adunările generale din societățile anonime, instituită de art. 165 c. com., întrunește toate caracterele referé-ului prevăzut de art. 66 bis din procedura civilă și ca atare introducerea cererii de suspendare întemeiată pe dispozițiunea acestui text nu este subordonată preexistenței sau concomitenței unei acțiuni de fond în nulitatea aceleiași deciziuni.*

2. *Petru a uză de dispozițiunile art. 165 c. com., este suficient ca reclamantul să justifice calitatea sa de asociat prin posesiunea unor părți sociale, rezultând din cumpărarea unor certificate provizorii de acțiuni vândute la bursă în contul acționarilor restanți cu plata vărsămintelor subscrise, fără a fi neapărat obligat să producă în acest scop și acțiuni valabile ca formă.*

3. *Actul de revocare al întrunirii unei adunări generale fiind un contrarius actus al consiliului de administrație, atât timp cât adunarea generală ordinară sau extraordinară, nu a fost convocată de celelalte organe speciale instituite în acest scop de lege pentru cazul de omisiune sau de neregularități din partea administratorilor, acest consiliu este în drept de a revoca în timp util propriul său act de convocare.*

4. *Procesul-verbal de deliberațiune al unei adunări generale care dispune amânarea deliberațiunilor asupra aceleiași ordine de zi, din cauza lipsei quorumului necesar, este esențial pentru validitatea deciziunii luate de cea de a doua adunare generală, deoarece altfel, dacă s'ar fi constatat prezența quorumului necesar, adunarea nu s'ar fi putut legalmente amâna pentru o dată ulterioară, fixată prin aceiași foaie de convocare, spre a delibera cu orice majoritate, ci ar fi trebuit să delibereze atunci neapărat asupra punctelor din ordinea de zi, fiind constant că sistemul contrar, nepermis de lege (arg. art. 159 al. 2 c. com.), ar înlesni numeroase fraude în dauna dreptului de vot și deci a intereselor sociale.*

Asupra cererii de suspendare înregistrată la no. 34733 din 16 Iulie 1930.

Având în vedere că prin această cerere petiționarii D. Polizu, I. Georgescu și A. Barcianu, solicită acestui Tribunal, pe baza calității lor de sociați, suspendarea executării deciziunii din 7 Iulie 1930, luată de adunarea generală ordinară a societății anonime „Subsolul Român” prin care în locul vechiului consiliu de administrație al zisei societăți se institue un alt consiliu fără a se da descărcare de gestiune celui dintâi.

Având în vedere că, mai înainte de a se intra în fondul pricinii, intimata societate, reprezentată de membrii noului consiliu de administrație citați azi în instanță, ridică obiecțiunea că, în conformitate cu dispozițiunile art. 165 cod. com., nu se poate susține o asemenea cerere de suspendare a executării deliberațiunii unei adunări generale fără a se fi introdus mai întâi o acțiune principală în nulitatea acelei deliberațiuni: 1) pentrucă în mod logic o astfel de cerere, care dă loc la o ordonanță provizorie de suspendare, presupune o astfel de acțiune; și 2) pentrucă a se admite soluțiunea contrară înseamnă a se lăsa în mod nedefinit suspendată executarea acelei deciziuni, ceea ce ar crea o stare inextricabilă de lucruri.

Având în vedere că, în adevăr, în contra deliberațiunilor nelegale ale adunărilor generale, art. 165 cod. com. pune la îndemână acționarilor nemulțumiți două căi de împotrivire: a) o „oposițiune” principală care, având caracterul unei adevărate acțiuni de fond în nulitatea acelor deliberațiuni, are a se judeca potrivit normelor de drept comun în materie de procedură comercială; și b) o procedură sumară și expeditivă pentru cazurile urgente, după care prezidentul Tribunalului de comerț, poate după ce va asculta pe administratori și pe cenzori, să suspende executarea unei deciziuni ce se pretinde nelegală printr-o ordonanță provizorie care se va încunoștiința administratorilor.

Având în vedere că această din urmă procedură intrunește toate caracterele instituțiunii référé-ului prevăzut de art. 66 bis din procedura civilă, întrucât în cazurile prevăzute de art. 165 al. II partea finală din codul de comerț se dă, întocmai ca și în materie de référé, o ordonanță „provizorie” justificată pe noțiunea de urgență, prin care nu se tranșează în fond validitatea deciziunii incriminate, ci se suspendă numai executarea ei, în cazuri urgente, până la reîntrirea organelor sociale în limitele legii sau statutelor, ordonanță care este susceptibilă, ca și ordonanța de référé, de apel la compectul tribunalului din care prezidentul face parte.

Că, prin urmare, în cazurile prevăzute de art. 165 al. II, partea finală din codul de comerț fiind vorba de conservarea unui drept de natură socială al reclamanților, de s'ar periclita prin executarea unei deciziuni ce se învederează ca ilegală, în aceste cazuri, în lipsă de alte dispozițiuni speciale, urmează a se aplica regula comună din art. 66 bis după care nu este necesară preexistența unei acțiuni principale de fond pentru a susține o cerere urgentă de référé.

Considerând, pe de altă parte, că, în drept cuvântul „și”, precedat de o virgulă, care separă prima parte a art. 165 al. II, unde se află sediul legal al „oposițiunii” principale în nulitate de cea de a două parte a aceluiaș text, unde se află baza legală a acestui référé special — primul référé în legislațiunea română — nu are nici un înțeles conjunctiv, în acest sens că ordonanța provizorie de suspendare presupune necesarmente preexistența acțiunii principale în nulitate, ci în mod constant s'a interpretat — și cu drept cuvânt — că aci cuvântul „și” are un înțeles disjunctiv în acest sens că, în afară de oposițiunea principală în nulitatea deliberațiunii, oricare asociat mai are „și” dreptul de a cere suspendarea deliberațiunii, printr-o ordonanță provizorie dată pe baza acestui text și guvernată în fond de dispozițiunile art. 66 bis procedura civilă.

Că, deasemenea, în ce privește obiecțiunea formulată de intimată că executarea deciziunii a cărei suspendare se cere ar rămâne indefinit suspendată, nici această obiecțiune nu este întemeiată întrucât în afară de faptul că *ope legis*, după cum s'a învedereat supra, nu este necesară preexistența unei acțiuni principale de fond pentru validitatea unei cereri de référé, dar în ipoteza când s'ar obține suspendarea executării deciziunii unei adunări generale și acționarii oponenți nu ar intentă ulterior și o acțiune principală în nulitate a acelei deciziuni, societatea, prin consiliul său de administrație, este în drept a propune ca o acțiune în justiție, în contradictoriu cu acționarii oponenți, prin care să se constate în fond validitatea deciziunii suspendate, cerând eventual și daune, sau de a convoca o nouă adunare care să delibereze în mod valabil, aceiași ordine de zi anterioară.

Că astfel fiind, finele de neprimire susținut de reprezentanții societății „Subsolul Român” fiind nefundat, urmează a fi respins ca atare.

Având în vedere că, în contra acestei cereri de suspendare, intimata mai obiectează reclamanților și lipsa lor de calitate întrucât titlurile pe cari le prezintă pentru justificarea calității lor de acționari, adică de asociați, nu sunt valabile ca formă, neîntrunind condițiunile legale pentru validitatea formală a titlurilor denumite de lege „acțiuni”.

Având în vedere că, în susținerea acestei excepțiuni, intimata arată: 1) că acțiunile prezentate sunt semnate de persoane fără calitate; 2) că aceste titluri, cari au fost certificate provizorii vândute în cont la bursă pentru plata restului de vărsăminte, nu poartă mențiunea beneficiarului lor; 3) că au o dată neadevărată; și 4) că aceste titluri certificate sunt numai niște duplicate date în locul altor titluri ale căror titluri n'au efectuat vărsămintele datorate, iar nu originalele acțiuni din care să derive calitatea de asociat.

Având în vedere că, în adevăr, din examinarea formală a titlurilor prezentate de oponenți se constată că ele sunt certificate provizorii, fără arătarea numelui beneficiarului, cari dau dreptul fiecare la câte un număr determinat de acțiuni „Subsolul Român”; că ele poartă data tipărită de 2 Iunie 1924, sunt semnate de nouii membri din consiliul de administrație. D. Iliescu și Al. Cotescu, plus o semnătură de control îndescifrabilă, iar pe verso al fiecărui titlu se constată la rubrica „vărsământul III” mențiunea, „complex vărsat” cu data de 28 Iunie 1930;

Având în vedere că aceste titluri au fost scoase în vânzare de însăși societatea emitentă în contul acționarilor restanți cu plata vărsămintelor, conform art. 170 cod. com., și au fost cumpărate prin bursă la licitațiune publică, după un tablou cu numele vechilor acționari, de către reclamanții D. Polizu și I. Georgescu, conform borderourilor cu data de 3, 4 și 5 Iulie 1930, aflate la dosar și întocmite de d-l Sindic al Bursei București.

Că, prin urmare, din moment ce aceste titluri au fost vândute prin Bursă, după chiar ordinul societății emitente pe baza art. 170 c. com. nu este posibil nici în fapt și nici în drept ca aceiași societate să pretindă, față de terții cumpărători ai acestor titluri, cărcra nu li se poate opune neregularitățile interioare ale societății, că propriile sale titluri pe care le-a scos în vânzare prin Bursă sunt nevalabile;

Că, în orice caz, prin cumpărarea certificatelor prezentate, din conținutul cărora se constată că ele dau dreptul la eliberarea unor acțiuni valabile ca formă, este incontestabil că oponenții au dobândit părți sociale cari singure sunt suficiente pe de o parte de a-i investi cu calitatea de asociați, iar pe de alta de a le da dreptul să se prezinte oricând la societate spre a li se elibera titlurile valabile pe care ea însăși le-a vândut prin bursă, pe baza prerogativei legale edictată de art. 170 c. com.

Că, astfel fiind, pentru a uză de dispozițiunile art. 165 cod. com., fiind suficient ca reclamantul să justifice calitatea sa

de asociat, prin posesiunea unor părți sociale, fără a fi neapărat obligat să producă în acest scop și acțiuni valabile ca formă, excepțiunea lipsei de calitate a reclamanților invocată de intimată câtă a fi respinsă ca neîntemeiată.

Având în vedere că, în fond opoziții susțin că deciziunea din 7 Iulie 1930, prin care s'a instituit un nou consiliu de administrație, este nelegală: 1) pentru că întrunirea adunării generale fiind fixată pentru 30 Iunie 1930, cu mențiunea de a fi amânată pentru ziua de 7 Iulie 1930 în cazul când nu s'ar obține quorumul necesar, a fost revocată de către consiliul care a convocat-o și deci nu se putea ține nici întrunirea amânată; și 2) că la data de 30 Iunie 1930, nîntocmîndu-se un proces verbal de adunare din care să se constate lipsa quorumului necesar și deci să se justifice în drept amânarea întrunirii, deliberațiunea luată de adunarea din 7 Iulie 1930 este nevalabilă și din acest punct de vedere;

Considerând că, în principiu, convocarea adunărilor generale se face de către consiliul de administrație (art. 159 c. com.), și numai în mod excepțional acest organ suprem de voință socială poate fi convocat fie de cenzori, din proprie inițiativă în caz de omisiunea administratorilor (art. 186 al. no. 8 c. com.), sau după sesizarea unui grup de acționari reprezentând o zecime din capitalul social (art. 154 al. II c. com.), fie de către tribunal când fiind sesizată de un grup de asociați reprezentând o optime din valoarea capitalului social, sunt bănueli fondate că se petrec grave neregularități în administrarea societății.

Că, prin urmare, actul de revocare al întrunirii unei adunări generale fiind un contrarius actus al consiliului de administrație, atîta timp cît adunarea generală, ordinară sau extraordinară, nu a fost convocată de celelalte organe speciale arătate mai sus în caz de omisiune sau de neregularități din partea administratorilor, acest consiliu este în drept de a revoca în timp util propriul său act de convocare.

Că pe de altă parte, dacă o asemenea revocare ar fi de natură să aducă o perturbare în administrarea intereselor societății, de exemplu pentru că este la limita de timp, când urmează a se verifica gestiunea socială, organele extraordinare: cenzorii sau tribunalul, în caz de denunț pentru nereguli, nu au decât să convoace ele de urgență adunarea spre a delibera asupra intereselor sociale, în nici un caz însă neputându-se admite ținerea unei întruniri a adunării generale, revocată de consiliul de administrație, fără și în contra voinței acestui consiliu.

Considerând că, în speță, prin Monitorul Oficial no. 140 din 27 Iunie 1930 se constată că consiliul de administrație al societății „Subsolul Român” a revocat întrunirea adunării generale convocată pentru 30 Iunie 1930, pe motiv că în ordinea de zi publicată în Monitorul Oficial no. 129 din 14 Iunie 1930 s'au strecurat unele erori ce trebuiesc rectificate.

Considerând că, fără a discuta dacă acele erori erau sau nu de natură să justifice revocarea adunării, din moment ce consiliul este în drept să revoace print' un contrarius actus întrunirea adunării convocată la 30 Iulie 1930, nu se mai putea deci ține întrunirea adunării chemată prin convocarea dela 14 Iunie 1930.

Că, pe de altă parte, a se admite o altă soluțiune înseamnă a se da posibilitatea de a se ține întruniri de adunări generale cari au fost totuși revocate, inducându-se în eroare prin publicațiunea revocării acționarii ce nu s'ar mai prezenta astfel la întrunire, cece ar da desigur loc la deliberațiuni obținute prin fraudă.

Că, astfel fiind, întrunirea adunării generale, fixată pentru 30 Iunie 1930, fiind legalmente revocată, ea nu se putea ține la această dată și ca atare nici la data de 7 Iulie 1930, ca adunare amânată, din cauza lipsei quorumului legal, la 30 Iunie 1930;

Având în vedere că, chiar dacă s'ar admite că, în principiu consiliul de administrație nu are dreptul de a revoca o adu-

nare generală convocată, totuși deliberațiunea dela 7 Iulie 1930 este nulă și pentru considerațiunea că la data de 30 Iunie 1930, când s'a amânat întrunirea, nu s'a dresat un proces verbal al adunării prin care să se constate lipsa quorumului necesar sau a celorlalte condițiuni legale.

Considerând că un atare proces verbal este esențial chiar pentru validitatea unei deliberațiuni de amânare; întrucît numai dintr'un asemenea act, prescrist implicit prin dispoziția art. 142 no. 2 c. com., se poate constata că în adevăr la data primei adunări nu s'a obținut quorumul legal și că din această cauză adunarea a trebuit să fie amânată.

Că, de altfel, dacă s'ar fi constatat prezența quorumului necesar, adunarea nu s'ar fi putut legalmente amâna pentru o dată ulterioară, fixată prin aceeași foaie de convocare, spre a delibera cu orice majoritate, ci ar fi trebuit să deliberaze atunci în mod neapărat asupra punctelor de ordinea din zi, fiind constant că sistemul contrar, nepermis de lege (arg. art. 159 al. II c. com.), ar înlesni numeroase fraude în dauna dreptului de vot și deci a intereselor sociale;

Că, astfel fiind, întrucît în speță se constată că la data de 30 Iunie 1930 nu s'a dresat un proces verbal de adunare, din care să fi rezultat lipsa quorumului necesar, dar că s'a întocmit un asemenea act la 7 Iulie 1930, prin care se arată ce anume s'a petrecut la 30 Iunie 1930 ceace nu poate constitui un proces verbal în sensul legii, deciziunea luată la această ultimă dată nu poate constitui expresiunea voinței colective a unei adunări deliberative legalmente întrunită și ea atare urmează a fi considerată ca nevalabilă.

Având în vedere în același timp că prin această deciziune nevalabilă s'a instituit un consiliu de administrație ce nu poate fi considerat ca o emanațiune a adevăratului organ suprem de voință socială: adunarea generală;

Că, deci, un atare consiliu putând pune în pericol buna administrare a societății „Subsolul Român”, prin înlăturarea vechiului său consiliu, cererea de suspendare de față, întrunind și caracterul urgenței necesitat de art. 165 al. II partea finală combinat cu art. 66 bis din procedura civilă, câtă a fi admisă și a se suspenda executarea deciziunii din 7 Iunie 1930, luată de o pretinsă adunare generală a societății „Subsolul Român”.

Văzând că în speță s'a ridicat și incidentul că acțiunile prezentate de opoziții nu sunt timbrate;

Având în vedere că din procesul verbal cu data de 29 Iunie 1930, dresat de subinspectorul financiar Corneliu Peia, se constată că fiscul a fost sesizat cu încasarea timbrului și perceperea amenzei aplicabilă în cauză;

Că, prin urmare, din moment ce fiscul a fost sesizat în cauză, este inutil a suspenda judecarea pricinii până la sesizarea fiscului.

Având în vedere că, deși oponentul A. Barcianu a produs în instanță o serie de certificate provizorii întocmai ca și ceilalți oponenți, dar întrucît pe de o parte acesta nu a produs borderoul de proprietate asupra acelor titluri, iar pe de alta nu a depus nici titlurile la dosar spre a-și dovedi calitatea de asociat, în privința sa cererea de suspendare urmează a fi respinsă ca nedovedită.

Pentru aceste motive, admite cererea etc.

Suspendă executarea deciziunii din 7 Iulie 1930, luată de adunarea generală ordinară a societății „Subsolul Român”.

Respinge ca nedovedită această cerere în ce privește pe petiționarul A. Barcianu.

Președinte, (ss) *Stelian Ionescu.*

Grefier, (ss) *I. Voiculescu*

N. R. — În această chestiune a se consulta Opera d-lui Stelian Ionescu, despre „Drepturile acționarilor în contra adunărilor generale din soc. anonime” unde este larg tratată.

NOTA. — Rar ocazie așa de fericită de a se putea rezolvă printr'o ordonanță prezidențială atâtea chestiuni de drept.

1) Se poate pretinde și obține în baza art. 165 al. II c. com. suspendarea unei deciziuni a adunării generale, fără a se fi intentat, în prealabil, sau simultan, o acțiune în anulare a sa?

2) Pentru a se dovedi calitatea de acționar a reclamanților trebuiesc prezintate acțiunile (titlurile definitive), sau sunt suficiente certificatele provizorii?

3) Consiliul de administrație are dreptul de a contramandă convocarea adunării generale sau nu?

4) Pentru întrunirea celei de-a doua adunări generale convocată odată cu prima de consiliul de administrație în baza art. 159 c. com., este nevoie de a se dresa un proces verbal constatând imposibilitatea de a se ține cea dintâi?

Fără îndoială că dintre aceste probleme cea de-a treia nu prezintă nici o dificultate.

Întreaga doctrină și jurisprudență sunt de acord că facultatea de a amâna o adunare generală chemată a se întruni la o dată fixată aparține aceluia care a procedat la convocarea sa.

Prin urmare consiliul de administrație are dreptul de a contramandă o adunare convocată de el.

În cazul în care totuși adunarea are loc, deciziunea luată de ea e isbită de nulitate.

„Aparține de asemenea administratorilor dreptul de a proroga convocarea adunării generale, dacă ei consideră necesar aceasta.

Adunarea ce s'ar ține la dată fixată, nesocotindu-se prorogarea ei, ar luă o deciziune absolută nulă” (1).

De aceea nu ne vom ocupa mai cu deamănuntul decât de primele două și vom expune câteva considerațiuni relativ la cea de-a patra.

I

În ce privește prima chestiune, ordonanța ce adnotăm adoptă o soluție afirmativă, urmând sistemul consacrat de Curtea de Casație (2).

Președintele tribunalului comercial poate fi sesi-

1) *Emile Lecouturier*, Manuel pratique des assemblées d'actionnaires, No. 21; *Wahl*, Journal des soc. 1911, 256; *Thaller*, Pic, Tr. des sociétés, t. III, No. 1286, p. 49; *Houpin-Bosvieux*, Tr. des sociétés, t. II, No. 1184 p. 519; *Arthuys*, Tr. des sociétés No. 578; Paris, 21 Fevr. 1895, *Journal Soc.*, 1894, 42; Lyon, 28 Janv. 1896, *Jour. Soc.*, 1898 261; Seine, 16 Oct. 1901, *Journ. Soc.*, 1902, 78; Paris, 12 Avril 1902, *Journ. Soc.*, 1902, 261.

2) Cas. III, 9 Martie 1926, *Pand. Rom.*, 1926, I, 256; Trib. Dolj, 21 Sept. 1925, *Pand. Rom.*, 1926, II 88, cu nota Al. B. Ilescu.

În acelaș sens: *Vivante*, Tr. di dir. com. t. II, No. 515; *Mori*, L'amministrazione della società anonima, No. 321 și 341; *M. A. Dumitrescu*, Codul de comerț comentat, t. VI, p. 311.

zat din partea unui acționar de o cerere de suspendare a hotărârii adunării generale, în baza art. 165 al. II c. com., independent de intentarea unei acțiuni în anulare a acesteia. Ea poate fi formulată înainte, concomitent sau ulterior cererii în anulare. Aceasta din urmă poate să nu fie introdusă de loc.

Argumentele invocate în sprijinul părerii îmbrățișată sunt două:

Unul e bazat pe dispozițiunea art. 66 bis proc. civ. Ordonanța ce o dă președintele tribunalului comercial, conform art. 165 al. II c. com., e o ordonanță prezidențială provizorie, un referu justificat de împrejurări și motivat pe necesitatea urgenței, prin care nu se tranșează în fond validitatea deciziunii adunării generale, ci se suspendă numai executarea ei.

Sediul materiei ordonanțelor prezidențiale e art. 66 bis proc. civ. În virtutea sa se poate cere și obține darea unei ordonanțe în cazuri grabnice, pentru păstrarea unui drept ce s'ar păgubi prin întârziere, fără ca să fie necesară intentarea prealabilă a unei acțiuni principale de fond.

În ipoteza de care ne ocupăm, în lipsa unei alte dispozițiuni speciale în codul de comerț, urmează a se aplică această normă de drept comun din procedura civilă.

Prin art. 165, al. II c. com. se prevede în prim rând, în cea dintâi parte a sa, dreptul la o acțiune în anulare, o opoziție din partea celui interesat, iar prin cea de-a doua parte a lui se acordă facultatea prezidentului tribunalului de comerț de a putea suspenda executarea deciziunii adunării generale printr'o ordonanță provizorie, după ce va asculta pe administratorii și cenzorii societății.

Cuvântul „și” precedat de o virgulă, care separă prima parte a art. 165, al. II unde se află sediul legal al „opozițiunii” principale în nulitate de cea de-a doua parte a aceluiaș text, unde se află baza legală a acestui referu, în legislațiunea română nu are un înțeles conjunctiv în acest sens că ordonanța provizorie de suspendare presupure necesarmente parexistenta unei acțiuni principale în anulare.

Argumentele pe care se sprijină ordonanța nu sunt invulnerabile.

Fără îndoială că ordonanța provizorie de care se ocupă art. 165, al. II c. com. prezintă caracterul ordonanțelor prezidențiale prevăzute de art. 66 bis c. comercial.

Se pune însă întrebarea dacă legiuitorul italian, și după el al nostru, când au introdus această dispozițiune în codul de comerț s'au gândit să acorde exercitarea ei absolut în aceleași condițiuni în care a concedat legiuitorul din 1900 prin introducerea art. 66 bis în procedura civilă, dreptul de a se obține o ordonanță prezidențială, adică independent de intentarea unui proces de fond.

Răspunsul ni-l dă însuși codul comercial, art. 165

al. II (163, al. II c. com. it.) și felul în care a fost interpretat, în general, acest articol de doctrină.

În codul de procedură civilă italiană din 1865 nu exista o dispozițiune generală relativă la ordonanțele prezidențiale.

Prin art. 163 al. II c. com. it. (165, al. II c. com. rom.) s'a acordat un dublu drept acționarului, acela de a intentă o acțiune în anularea deciziei adunării generale și acela de a putea pretinde suspendarea executării ei.

Prin el s'a recunoscut pentru prima oară în mod categoric acest drept în favoarea acționarilor și s'a introdus o procedură specială cu caracter de ordonanță prezidențială, pentru a se obține anihilarea efectelor celor hotărâte de adunările generale.

S'a condat acest din urmă drept pentru a se putea împiedica aducerea la îndeplinire a deciziei adunării generale ce ar fi fost susceptibilă de a avea urmări iremediabile și ar fi făcut inutilă intentarea unei acțiuni principale în anulare.

Prin acelaș articol s'a precizat însă și ordinea în care se vor introduce aceste cereri. O simplă citire cu atențiune a sa, ne confirmă această afirmațiune.

Între prima și a doua parte a al. II din art. 163 c. com. it., există o strânsă conexitate. Cererea de suspendare presupune existența unei acțiuni principale în anulare.

Articolul 163, al. II c. com. it. a fost adoptat fără nici o diferențiere de legiuitorul nostru prin art. 165, al. II c. com.

Articolul 66 bis proc. civ. nu a adus nici o modificare acestei *dispozițiuni speciale* din codul de comerț.

În acest sens a fost interpretat art. 163 al. II c. com. it. (165 al. II c. com. rom.) de majoritatea autorilor italieni.

În adevăr, încă din anul 1903, A. Scialoja, în mult cunoscutu-i studiu „L'Opposizione del socio alle deliberazioni delle assemblee nelle società anonime”, a susținut această părere.

„Ordonanța prezidențială având în mod necesar un caracter provizoriu, opozițiunea ce tinde la anularea deliberatiunii nu se poate opri numai la suspendarea acesteia și va trebuia să se admită, printr'o inevitabilă consecință logică, că procedura suspendării are un caracter accesoriu și subsidiar față de acțiune în nulitate” (3).

Aceeași soluție au dat-o problemei *Navarrini-Fagella*. După acești autori numai îmbrățișându-se părerea inexactă a celor ce pretind că dreptul de a se cere anularea deciziei luate în afară de cadul legal, se bazează pe primul alineat al art. 163 c. com. it. (art. 165 al. I c. com. rom.) și că prin aliniatul al doilea al aceluiaș articol se consacra numai facul-

tatea de a se obține suspendarea executării sale, s'ar putea argumenta că e chestiunea de o procedură directă și independentă de acțiune ordinară, așa că nu ar fi necesar ca cererea de suspendare să fie precedată sau însoțită de aceasta din urmă.

Fără îndoială că în această ipoteză ar fi plauzibil a se susține că acționarul s'ar putea mulțumi cu suspendarea solicitată și acordată, fără a mai fi nevoit să-și ia asupra-și cheltuelile și riscurile unei acțiuni ordinare.

Pentru acei ce admit însă sistemul dominant și exact din punct de vedere juridic că atât acțiunea în anulare cât și facultatea de a obține suspendarea, își găsesc fundamentul în alineatul al doilea al art. 163 c. com. it. (165 c. com. rom.), această părere e în dezacord cu el.

Se vede imediat că în acest caz nu este posibil a se admite o atare concluzie. Procedura suspendării nu poate fi despărțită din punct de vedere logic de cea definitivă. Nu e de admis că există între ele o independență absolută (4).

Marghieri îmbrățișează acelaș mod de a vedea: „ca o urmare a acestei opozițiuni, președintele tribunalului, ascultând pe administratori și cenzori, poate să suspende” (5).

Recenta jurisprudență italiană consacră acelaș sistem: „Procedura suspendării are ca bază necesară exercitarea dreptului de opoziție contra deliberării adunării ce asociatul voește să atace” (6).

A adopta părerea contrarie înseamnă a da naștere la mari inconveniente. Aceasta poate prilejui comiterea de abuzuri. Facultatea acordată de legiuitor acționarului ar putea fi utilizată de acesta în dauna societății.

Un asociat de rea credință ar avea posibilitatea de a anihila viața, activitatea sa economică.

În baza acțiunilor pe care le-ar posedă va pretinde suspendarea deciziei adunării generale și va obține ordonanța prezidențială necesară după desbateri sumare.

Odată în posesia sa va lăsa chestiunea în părăsire și nu va mai intentă nici o acțiune principală în anulare.

Acționarul nu-și va mai lua asupra-și riscurile unui proces contencios în care societatea, prin reprezentanții legali, cu toate garanțiile acordate de lege, ar putea stabili valabilitatea deciziei ale căreia efecte au fost anihilate.

O suspendare provizorie acordată în atari condițiuni amenință a se perpetua, dacă nu a deveni definitivă.

Căpătând acest caracter, nici o deosebire nu va

4) *Navarrini-Fagella*, Delle società e delle associazioni commerciali, No. 420, p. 667—668.

5) *Marghieri-Battista*, Delle società e delle associazioni commerciali, No. 384, p. 451.

6) Ap. Roma. 28 Marzo 1925, *Foro it.*, 1925, I, 619.

3) A. Scialoja, Riv. del dir. com. 1903, I, 205; *Idem*, Studi di diritto privato, p. 553; *Idem*, Questioni nel procedimento per la sospensione di deliberazioni assembleari, *Foro it.*, 1925, I, 618.

mai există între cererea de suspendare și acțiunea în anulare.

Această situație durând prea multă vreme, va avea darul a aruncă discreditul asupra bunului mers al societății, va influența în mod dezastruos cursul afacerilor sale (7).

De aceea a conchis, cu drept cuvânt, Tribunalul Ilfov, că sistemul ce combatem „ar avea darul de a crea o stare de lucruri inextricabilă” (8).

Corectivele indicate prin ordonanță și anume intentarea unei acțiuni din partea societății, prin reprezentanții săi legali, pentru recunoașterea în fond a valabilității deciziunii suspendate, sau convocarea unei noi adunări generale care să delibereze în mod valabil aceeași ordine de zi anterioară, nu înlătură decât în parte inconvenientele arătate și dă naștere altora.

Prima pune în sarcina reprezentanților societății obligația de a introduce o acțiune nu în anulare, așa precum stabilește codul comercial, o *opozitie*, ci pentru *stabilirea valabilității* deciziunii adunării generale. Deci, un proces cu un caracter deosebit, contrariu celui prevăzut de legiuitor.

În acest chip se răstoarnă și rolul părților interesate.

Societatea e obligată a renunța forțat la calitatea de intimată, pentru a-și însuși pe aceea de reclamantă.

Îndeplinirea formalităților intentării acțiunii, străduințele necesare ca și cheltuelile ce implică formularea ei, vor fi susținute de ceasta și nu de acționar.

Nu e nici logic, nici echitabil.

Pe această cale se dă o primă încurajare asociaților abuzivi sau răuvoitori.

Cel de-al doilea corectiv duce la constrângerea reprezentanților societății de a recunoaște ei înșiși nevalabilitatea deciziunilor luate de adunarea generală, a cărora executare a fost suspendată în mod vremelnic printr'o ordonanță prezidențială.

Ori, aceasta înseamnă a le ridică garanția unei judecări în fond a chestiunii de instanțele judiciare, garanție acordată de însuși codul comercial.

Nu noi vom nega dreptul de apărare al minorităților sau acționarilor izolați în contra măsurilor luate de majorități în disprețul legii, actului constitutiv sau statutelor sociale (9).

Legiuitorul consacrandu-l a căutat însă să-l armonizeze prin măsurile luate, cu interesele generale tot atât de sacre ale majorităților.

El l-a țăr murit prin condițiunile impuse pentru exercitarea sa.

Nu trebuie împins prea departe dreptul de apărare a acestora, acordându-li-se posibilitatea ca, în mod

facil și fără nici o garanție, să pericliteze interesele sociale ale colectivității asociaților, prin împiedicarea aducerii la îndeplinire a măsurilor ce au fost luate poate în realitate în cadrul legii, pentru bunul mers al lor.

De aceea, din acest punct de vedere, prin noile proiecte italiene de cod comercial s'a luat o măsură în plus, neadmițându-se suspendarea deciziunilor adunărilor generale decât în baza intentării unei acțiuni principale în anulare și a *depunerii unei cauțiuni*, dacă instanțele judiciare o vor găsi necesară.

Așa se prevede prin art. 220 din primul proiect alcătuit de comisiunea prezidată de Vivante:

„Il presidente del Tribunale, sentiti gli amministratori e i sindaci, *puo sospendere la esecuzione della deliberazione impugnata*, mediante provvedimento motivato da notificarsi agli amministratori. „Il socio opponente deve fare il deposito in cancellaria di una o piu azioni, e puo essere dal Tribunale obbligato a *prestare cauzione* per l'eventuale risarcimento dei danni dovuti” (10).

Aceeași măsură este menținută în proiectul făcut de comisiunea regală din anul 1925, prezidată de *d'Amelio*:

„Il presidente del tribunale, sentiti gli amministratori e sindaci, *previa cauzione quando occora*, puo sospendere la esecuzione della deliberazione *impugnata*, mediante provvedimento motivato da notificarsi a gli amministratori” (11).

II

În ce privește cea de-a doua chestiune nu găsim în codul de comerț nici o dispozițiune.

Legiuitorul nu a precizat în ce mod acționarul ce se adresează instanțelor judecătorești urmează să-și dovedească calitatea sa de asociat.

În lipsa unei norme legale formale, vom aplica principiile ce guvernă materia titlurilor de credit.

Este indiferent dacă acțiunile sunt socotite drept titluri de credit sau nu (12).

Un lucru este indiscutabil, acela că ele sunt supuse legii circulației, care e proprie acestora.

Proprietatea acțiunilor la purtător se transferă prin tradiția titlului. Pentru acțiunile nominative s'a impus o altă condițiune. Trecerea proprietății lor se efectuează prin transfertul operat în registrele sociale.

Plecând de la această constatare e cert că, în ipoteza în care acțiunile sunt la purtător, calitatea de acționar va fi dovedită prin posesia titlurilor, iar da-

10) Progetto preliminare per il nuovo codice di commercio, 1922, p. 71.

11) Commissione reale per la riforma dei codici, Codice di commercio, Progetto, t. I, art. 215, p. 84.

12) Francesco Messineo, I titoli di credito, No. 14; Navarra-Fagella, op. cit, No. 429, p. 679; Cpr. Thaller, De la nature juridique du titre de credit, p. 108 și urm.

7) În acelaș sens: A. Scialoja, op. loc. cit.

8) Trib. Ilfov, s. I com. sent. 776 din 908. *Dreptul*, 1908, p. 658.

9) Vezi: D. Găleşescu-Pyk, Acțiunile privilegiate în societățile anonime, p. 294 și urm.

că acestea sunt nominative prin inscripția în registrele societății după care se va prezenta un extras.

Extrasul poate fi prezentat în orice epocă a procesului. Acordarea acestui drept e explicabilă. Transmiterea proprietății acțiunilor nominative făcându-se prin transfertul lor în registrul prevăzut de art. 142 c. com., atâta timp cât această operație nu a avut loc, proprietar al acțiunilor e acela al cărui nume figurează în registre.

Acestea pot fi oricând cercetate pentru a se vedea dacă, în momentul intentării acțiunii, reclamantul are sau nu calitatea cerută de codul comercial.

Acțiunile la purtător trebuiesc depuse în original sau în copie certificată la greștea tribunalului sau la dosar, odată cu introducerea acțiunii. Numai în acest chip asociatul va stabili că se bucură de dreptul de opoziție.

În cazul în care el le depune în copie certificată, originalele îi pot fi cerute în tot cursul instanței.

„Diesen muss er auf Erfordern des Gerichts und des Gegners jederzeit führen. Auch muss es an sich immer dieselbe Aktie sein” (13).

Din cele expuse rezultă, prin urmare, că nu se aplică dispozițiunile art. 154, al. 3 și 4 c. com.

Conform acestui articol orice asociat are dreptul a denunța cenzorii faptele ce cred că trebuie să fie cenzurate de ei, iar aceștia sunt datori să le verifice și să le aducă la cunoștința adunării generale prin raportul lor.

Dacă denunțarea este făcută de asociați reprezentând cel puțin o zecime din capitalul social, cenzorii au obligația de a face observațiunile și propunerile ce cred de cuviință asupra faptelor denunțate.

Zecimea capitalului se justifică prin depunerea acțiunilor în mâinile cenzorilor la Banca Națională și sucursalele sale, la Cassa de Depuneri, consemnațiuni și economie, la casieriiile generale din județe, pe contul zisei casse.

O parte din jurisprudență a îmbrățișat însă o altă soluție.

Ea a extins, pe cale de analogie, aplicarea dispozițiilor art. 154 c. com. în materia de care ne ocupăm, impunând depunerea titlurilor la unul din institutele de credit enumerate, sau la cenzori (14).

Extinderea e nejuridică. Nu există nici o analogie între o situație și cealaltă, pentru a se putea aplica aceleași dispozițiuni legale.

Prin art. 154 c. com. s'a impus depunerea acțiunilor în condițiunile arătate, pentru a se putea stabili și verifica posedarea zecimii de capital impusă de legiuitor și nu calitatea de acționar.

Impunerea acestei obligațiuni ar constitui o condi-

țiune riguroasă și chiar excesivă pentru punerea în mișcare a acțiunii.

Pentru deplina legitimare a calității de acționar și a verificării sale e suficientă îndeplinirea formalităților mai sus expuse (15).

Acțiunile pot însă să nu fie emise, fie datorită împrejurării că nu au fost complet achitate, fie din alte motive.

Cum își vor dovedi, în acest caz, asociații ce nu posedă decât certificate provizorii (Interimscheine) calitatea lor de acționari?

În baza acestora ei au dreptul a se folosi de dispozițiunile art. 165, al. 2 c. com.

Ele sunt asimilate cu acțiunile. Titularii lor sunt asociați. Ele vor fi utilizate la proces ca și acestea, ținându-se seama de forma lor nominativă sau la purtător.

Prin înscrierea în registre sau prin posesia lor, asociații vor dovedi că îndeplinesc condițiunea impusă de legiuitor.

O societate pe acțiuni poate exista un timp oarecare, fără ca să se emită titlurile acțiunilor sale.

Până ce să se îndeplinească această formalitate societatea poate funcționa, adunările generale ordinare sau extraordinare se pot ține.

La ele vor participa și vor vota asociații numai în baza certificatelor provizorii. În virtutea lor vor încasa dividendele și chiar partea ce li s'ar cuveni din activul social în caz de lichidare.

Tot în baza lor urmează să li se acorde dreptul de a ataca deciziunile luate în afară de cadrul legii.

Duplicatele ce se eliberează de societate după certificatele provizorii, în baza art. 170 c. com., acordă aceleași drepturi ca și acestea.

În doctrina germană predomină aceeași părere.

„Der Interimschein gewährt dass volle Mitgliedsrecht: volles Stimmrecht, volles Dividendenrecht, volles Recht auf die Liquidationsraten, denn er ist nicht Quittung über Einzahlungen, sondern Beurkundung des Anteilsrecht am Gesellschaftsvermögen. Auch ist der Interimschein ein Wertpapier wie die Aktie” (16).

De asemenea un alt autor precizează că:

„Auch muss mit Rücksicht darauf, dass diese An-

15) *Vivante*, op. cit. t. II p. 256, nota 79; *Enrico Soprano*, I Assemblea generale degli azionisti, No. 110, p. 149-150; *Scialoja*, nota *Foro it.*, 1910, 1, 1501; Ap. Torino 10 Marzo 1915, *Riv. soc. com.*, 1915, 1, 461; Ap. Milano, 8 Marzo 1911, *Foro it.* 1911, 1, 698; Trib. Milano 29 Aprilie 1912, *Riv. soc. com.*, 1912 I, 583; Trib. Genova, 26 Marzo 1915, *Riv. soc. com.*, 1915, 1, 452.

16) *Staub-Piner*, op. cit. t. II § 179, Ann. 7, p. 11; *Bachmann*, Die Sonderrechte des Aktionärs, No. 1 p. 90; *Brand*, Kann in der G. V. des Aktionäre auf Interimscheine ein Stimmrecht gewährt werden? in *Wochenschrift Holdein*, 189, p. 441; *Entscheidungen des R. G. (Reichs-Gerichts)*, Bd. 54 (1895) No. 26, p. 115; *R. G.*, 5 193; 36, 40; *R. G.*, 31, 31; 36, 38; *Soprano*, op. cit., No. 41, p. 86; *Vighi*, I diritti individuali degli azionisti, No. 33.

13) *Staub's Kommentar zum Handelsgesetzbuch*, bearbeitet von *Koenige*, *Pinner* und *Bondi*, t. II, § 271, Anm. 15, p. 447.

14) *Fubini* Sulla dimostrazione della qualita di socio agli effetti del art. 163 c. com. *Monit. dei Trib.* 1911, 342; Ap. Milano, 28 Giugno 1910 *Foro it.*, 1910, 1, 1501; Trib. Milano 25 Marzo 1911, *Monit.* 1911, 1, 707.

teilscheine rechtlich als Aktien anzusehen, ihnen das Anfechtungsrecht aus § 271 gewährt werden" (17).

Duplicatele, ca și certificatele provizorii originale complet achitate, pot fi și la purtător.

Nici o dispoziție legală nu interzice aceasta. Numai cele necomplet acoperite, ca și acțiunile neplătite integral, trebuiesc să fie nominative (art. 168 c. com.).

O soluție contrarie nu s'ar putea impune decât dacă ar exista o dispozițiune similară cu aceea din legislațiunea germană, care, prin § 209, al. 2, prevede că titlurile provizorii nu pot fi nici odată la purtător.

În cazul contrar ele vor fi nule.

III

Codul de comerț nu cuprinde o dispoziție specială prin care să se prevadă în mod categoric dresarea unui proces-verbal de ședințele adunărilor generale.

Rezultă însă că această obligație este impusă în mod implicit din formula întrebuițată în art. 142 c. com., prin care, între registrele ce trebuiesc să fie ținute de administratorii societăților anonime, se indică și acel în care se vor trece procesele-verbale referitoare la întrunirile și deliberările adunărilor generale.

Copierea în registre presupune în prealabil dresarea lor. În plus, de foarte dese ori, statutele sociale stabilesc această îndatorire.

În unele legislații se prevede în mod expres obligativitatea întocmirii unui proces-verbal pentru toate adunările sau numai pentru cele constituante.

În acest din urmă fel procedează cea franceză prin art. 25 al legii din 24 Iulie 1867.

Totuși și sub imperiul acestei legislații doctrina consideră ca necesară redactarea unui proces-verbal al ședințelor adunărilor generale.

Procesul-verbal trebuie să ne dea o imagine fidelă a celor petrecute cu ocazia întrunirii unei adunări generale și să fie semnat de președinte și membrii biroului.

De aceea prin el se vor arăta formalitățile ce au fost îndeplinite pentru convocarea adunării, locul și data ținerii sale, ordinea de zi, fazele întrunirii, alcătuirea biroului, indicarea citirii raportului consiliului de administrație și al cenzorilor, numărul acțiunilor reprezentate, rezumatul desbaterilor, adică al discuțiilor avute, obiecțiilor ridicate sau propunerilor făcute de acționari, hotărârile luate și numărul voturilor.

Incontestabil că dresarea procesului verbal e utilă. El permite a se verifica îndeplinirea condițiilor legale și servă ca dovadă, până la proba contrarie, a celor petrecute într-o adunare.

El poate fi întrebuițat ca atare în fața instanțelor judiciare.

17) *Iacobi* in *Ehrenberg Handh.*, t. IV; *Heinrich Veit Simon*, *Die Interimscheine*, p. 27; *Staub-Pinner*, op. cit. t. II, § 179, Anm. 1 c., p. 9.

Legiuitorul a permis, prin art. 159 c. com., convocarea unei a doua adunări generale numai dacă prima nu s'a putut întruni din cauza numărului insuficient de acționari. Legalitatea celei de a doua presupune deci imposibilitatea ținerii primei. Pentru ca ea să aibă loc trebuie să se drezeze un proces-verbal constatator al acestei situații.

Codul nu precizează termenul în care trebuie să se procedă la dresarea sa.

De aci nu se poate deduce că el poate fi redactat oricând.

De dorit ar fi ca alcătuirea și semnarea lui să aibă loc în ziua ședinței. Dacă e imposibil, formalitatea trebuie să se îndeplinească imediat după ziua ținerii adunării (18).

În ipoteză contrarie devine suspect. În caz de conflict judecătoresc el poate fi bănuit că nu mai corespunde realității și deci nu mai relatează în mod exact cele petrecute în adunare.

Cu atât mai mult aceasta va fi situația când redactarea lui se va face în ziua ținerii celei de-a doua adunări.

El va fi socotit că a fost dresat astfel pentru a se justifica convocarea și întrunirea secunde adunări generale și va fi înlăturat cu drept cuvânt.

D. GĂLEȘESCU-PYK.

Profesor de Drept Comercial Comparat și Maritim la Facultatea din Cernăuți

18) *Thaller-Pic*, op. cit. t. III, No. 1506; *Houpin-Bosvieux*, op. cit. t. II, p. 555; *Lecouturier*, op. cit. No. 89, p. 559; *Wahl, Jour. Soc.* 1911, 257; *Alger*, 30 Dec. 1890, *Jour. Soc.* 1891, 280; *Trib. Lyon*, 30 Oct. 1905, *Jour. Soc.* 1904, 505.

D-nul *George Vrăbiescu*, docent universitar, va începe cursul său la Facultatea de drept din București, tratând *Despre Curțile cu Juri*, Joi 15 Ianuarie 1931, ora 5—6 p. m. în sala No. 1 parter (Aripa nouă a Universității) și va continua în fiecare Joi la aceeași oră.

A apărut: „**CONTRACTUL ÎN FAVOAREA TERTILOR**” (Studiu de drept civil român și de drept civil comparat) opera inedită publicată, de către soția fostului conferențiar al Facultății juridice din Iași.

Această monografie de 700 pagini a fost dată la iveală după îndemnul savantului fost profesor la Facultatea de drept din Paris, și Consilier la Curtea de Casație Franceză, *Ambrosie Colin*, lucrare pe care o califică de „savantă și interesantă”.

Monografia este însoțită de un studiu complimentary datorit profesorului *Traian Ionașcu*, și de o prefață a acestuia.

Lucrarea sa în număr redus de exemplare, se află la *D-na Elena Zeuleanu, Parcul 11 Tunie, Craiova*. Și cine dorește s'o cumpere o poate avea pe *prețul de 550 lei, contra ramburs*.